

Janusz Ostrowski^{1,2}, Bolesław Rutkowski^{2,3}¹III Oddział Chorób Wewnętrznych i Nefrologii Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego we Wrocławku²Sekcja Historyczna Polskiego Towarzystwa Nefrologicznego³Katedra i Klinika Nefrologii, Transplantologii i Chorób Wewnętrznych Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego

Poczet Członków Honorowych Polskiego Towarzystwa Nefrologicznego Część VI. Prof. dr med. Franklin Harold Epstein

Honorary Members of the Polish Society of Nephrology Part VI. Professor Franklin Harold Epstein

ABSTRACT

In the article published in the 2nd issue of “Forum Nefrologiczne” (2014) in the series on the Honorary Members of the Society of Nephrology we set to present yet another renowned foreign scientist to have enjoyed this highest honour given by the Society. Following the depiction of the figure of prof. August Heidland of Germany, this time we would like to present one of the world’s most famous and influential nephrologists of the previous century — professor Franklin Harold Epstein of the USA. Not only was he an outstanding re-

searcher and clinician, a widely-renowned expert in pathophysiology of kidneys and the urinary system, but also a great teacher and a humanist. Poland was the country which he frequently visited and he also cooperated with Polish researchers including prof. Andrzej Manitius the former Head of the Department of Renal Diseases at the Medical University in Gdańsk. It was at this particular university that prof. Epstein received the title of doctor *honoris causa*.

Forum Nefrologiczne 2014, vol 7, no 2, 137–140

Key words: Polish Society of Nephrology, honorary members, history of nephrology

W najnowszym numerze „Forum Nefrologicznego” przedstawiamy kolejną wybitną postać w dziedzinie nefrologii, któremu Polskie Towarzystwo Nefrologiczne (PTN) przyznało najwyższe wyróżnienie — tytuł Członka Honorowego PTN. Pierwszą opisywaną przez nas postacią był pierwszy Prezes PTN, prof. Tadeusz Orłowski, a w poprzednim numerze Jego najbliższy współpracownik, prof. Alfred Siciński. Z kolei pierwszym opisywanym przez nas uczonym pochodzącym spoza Polski był prof. August Heidland z Niemiec. Tym razem prezentujemy wybitnego Amerykanina, Franklina Harolda Epsteina, jednego z najbardziej

znanych i wpływowych nefrologów ubiegłego stulecia [1–3].

Franklin Harold Epstein urodził się 5 maja 1924 roku w Brooklynie w Nowym Jorku w Stanach Zjednoczonych. Jego ojciec był dyrektorem szkoły, a matka nauczycielką. Z informacji ustnej, jaką otrzymał w 1990 roku prof. Bolesław Rutkowski od prof. Epsteina, wynika, że rodzina ze strony Jego ojca pochodziła z okolic Lwowa, zaś żony — z Łodzi. W 1940 roku, mając 16 lat Epstein rozpoczął naukę w *Brooklyn College*, który ukończył w 1944 roku z wyróżnieniem *summa cum laude* i rozpoczął studia medyczne na Yale University. Ukończył je

Adres do korespondencji:

dr n. med. Janusz Ostrowski
Wojewódzki Szpital Specjalistyczny
III Oddział Chorób Wewnętrznych
i Nefrologii
Wojewódzki Szpital Specjalistyczny
ul. Wieniecka 49, 87–800 Wrocławek
tel.: 54 412 96 00, faks: 54 412 96 10
e-mail: ostryjan@poczta.onet.pl

Rycina 1. Profesor Franklin Harold Epstein (zdjęcie ze zbiorów prof. Patricio Silvy)

w 1947 roku również z wyróżnieniem. Bezpośrednio po zakończeniu studiów rozpoczął staż w dziedzinie interny w uniwersyteckim *New Haven Hospital*. Tam spotkał prof. Johna Petersa i był pod wielkim wrażeniem tego jednego z ówczesnych liderów wśród amerykańskich lekarzy i uczonych, zwłaszcza w dziedzinie patofizjologii zaburzeń gospodarki wodnej i elektrolitowej w chorobach wewnętrznych u ludzi. Współpraca z Petersem wywarła duży wpływ na przyszłą karierę naukową wówczas doktora Franklina Epsteina. W tym czasie pracował naukowo także na Wydziale Medycznym Uniwersytetu w Bostonie. Pracę jednak przerwała wojna koreańska. W stopniu kapitana służył w czasie wojny w medycznym korpusie armii amerykańskiej początkowo jako instruktor w medycznej szkole wojskowej, następnie w szpitalu armii Waltera Reeda, a potem w aptece szpitalnej I Armii Stanów Zjednoczonych stacjonującej w forcie Richardsona na Alasce (ryc. 1).

Po zakończeniu wojny w Korei powrócił w 1954 roku na swoją uczelnię i szybko awansował na następcę Profesora Johna Petersa na oddziale *Division of Metabolism*. W Yale został profesorem, po czym w 1972 roku przeniósł się do Bostonu, gdzie kierował *Thorn-dike Memorial Laboratory* i *Harvard Medical Unit* w szpitalu miejskim. Po upływie roku rozpoczął pracę w *Beth Israel Hospital*, gdzie

w latach 1980–1993 był dyrektorem Oddziału Nefrologii, a w latach 1982–1987 dyrektorem w Centrum Badań Klinicznych. Wykładał jako profesor w *Harvard Medical School*. Na podkreślenie zasługuje także blisko 40-letnia okresowa praca w czasie lata w *Mount Desert Island Biological Laboratory* w Maine, podczas której przeprowadzał wiele istotnych badań eksperymentalnych u ryb na temat znaczenia enzymu Na-K-ATP-azy w transporcie elektrolitów. W enzym ten bogaty jest gruczoł odbytu (*rectal gland*) u *Fundulus heteroclitus* i *Anguilla rostrata* [4, 5].

Profesor Epstein miał bardzo liczne zainteresowania badawcze i kliniczne. W początkowym okresie kariery zawodowej badał zasady postępowania w zastoinowej niewydolności serca i niewydolności serca podczas zawału serca. Interesował się także nadciśnieniem tętniczym, powikłaniami nadciśnienia tętniczego i efektami leczenia. Od 1968 roku przez blisko 40 lat zajmował się fizjologią człowieka, ssaków i niższych kręgowców. Bardzo znane są Jego prace nad rolą Na-K-ATP-azy w transporcie jonów w nerkach kręgowców prowadzone także wspólnie z prof. Andrzejem Manitiusem z Gdańska. Początkowo pod wpływem prof. Petersa prowadził badania u ludzi i zwierząt nad nerkową odpowiedzią na zmiany objętości płynów ustrojowych, niedoboru potasu i zaburzeniami gospodarki wapniowej. Zajmował się także mechanizmem ostrej niewydolności nerek i znaczeniem rdzenia nerki, skurczu naczyń oraz hipoksji w tym schorzeniu. Zafascynowany był również zmianami fizjologicznymi w prawidłowej ciąży, a także powikłanej stanem przedrzucawkowym. Wykazał, że przebycie tego stanu jest znaczącym ryzykiem wystąpienia w przyszłości nadciśnienia tętniczego, niewydolności serca oraz przewlekłej niewydolności nerek [6, 7].

Profesor był głównym autorem bądź współautorem około 400 publikacji naukowych w prestiżowych czasopismach medycznych, z czego 39 opublikował w „*Journal of Clinical Investigation*”, a 26 w „*New England Journal of Medicine*”. Przez wiele lat był redaktorem cieszących się uznaniem podręczników, takich jak „*Harrison's principles of internal medicine*”, a także czasopism, między innymi „*New England Journal of Medicine*”, „*Journal of Clinical Investigation*” i „*Quarterly Journal of Medicine*”. Przez wiele lat był członkiem i przewodniczącym komitetu przygotowującego pierwszy test egzaminacyjny z nowej specjalności — nefrologii — dla internistów. Do chwili obecnej podpis Profesora znaj-

▶▶Profesor był
głównym autorem
bądź współautorem
około 400 publikacji
naukowych
w prestiżowych
czasopismach
medycznych,
z czego
39 opublikował
w „*Journal
of Clinical
Investigation*”,
a 26 w „*New
England Journal
of Medicine*”◀◀

FRANKLIN H. EPSTEIN*
 ANDRZEJ MANITIUS**
 EDWARD WEINSTEIN***
 ADRIAN I. KATZ†
 GRACE E. PICKFORD‡

*Department of Internal Medicine,
 Yale University School of Medicine,
 New Haven, Conn. 06510
 and Bingham Laboratory, Department
 of Biology, Yale University,
 New Haven, Conn. 06520*

**SODIUM- AND POTASSIUM-ACTIVATED ADENOSINE TRIPHOSPHATASE
 IN KIDNEYS OF *FUNDULUS HETEROCLITUS* ADAPTED TO
 FRESH AND SALT WATER**

It is well known that glomerular teleosts excrete a profuse dilute urine in fresh water and a scanty urine isotonic to plasma in seawater.¹ The striking changes in renal function that ensue when euryhaline fish are transferred from seawater to freshwater or the reverse have been studied in five species: the European eel, *Anguilla anguilla*,² the Japanese eel, *Anguilla japonica*,³ rainbow trout, *Salmo gairdneri*,⁴ European flounder, *Platichthys flesus*,⁵ and the plains killifish, *Fundulus kansae*.⁶ In all, the mechanism of adjustment involves changes in glomerular filtration and tubular reabsorption of sodium. Depending on the species, glomerular filtration rate is three

Rycina 3. Profesor Franklin Epstein podczas nadawania tytułu doktora *honoris causa* w Akademii Medycznej w Gdańsku (zdjęcie pochodzi ze zbiorów B. Rutkowskiego)

Rycina 2. Kopia strony tytułowej artykułu Franklina Epsteina z 1969 roku, którego współautorem był prof. Andrzej Manitius [7]

duże się na wielu certyfikatach specjalizacyjnych (ryc. 2) [8].

Profesor Epstein był także znakomitym nauczycielem i mentorem. Bardzo duża liczba (ponad 100) szkolonych przez Niego lekarzy i naukowców osiągnęła sukces w karierze uniwersyteckiej w swoim rodzimym kraju bądź na świecie, pełniąc kierownicze funkcje i zajmując odpowiedzialne stanowiska w pracy klinicznej i naukowej. Uczniowie Profesora uważali go za encyklopedię medyczną, znającego odpowiedź na każde pytanie. Jego popularność jako nauczyciela wśród studentów była legendarna ze względu na elokwentny i jasny sposób mówienia. Był także wielkim humanistą. Interesował się nie tylko medycyną, ale również muzyką, historią, polityką i innymi naukami ścisłymi. Jedną z Jego ostatnich prac dotyczyła roli lekarzy w ratowaniu i zachowaniu zdrowia i życia swoich pacjentów [9, 10].

Za swoją pracę i wybitne osiągnięcia otrzymał ponad 70 prestiżowych krajowych i międzynarodowych nagród. Do najważniejszych z nich należą między innymi nagrody: Francisca Blake'a z *Yale University National Institutes of Health*, nagroda specjalna za nauczanie medycyny klinicznej w *Harvard Medical School*, Johna Petersa *American Society of Nephrology* za wkład w zrozumienie mechanizmów występujących w chorobach nerek, Bywatersa *International Society of Nephrology* za wkład w zrozumienie me-

Rycina 4. Profesor Franklin Epstein (z prawej) podczas wizyty w Gdańsku. Na zdjęciu od lewej: prof. Andrzej Manitius (zdjęcie pochodzi ze zbiorów B. Rutkowskiego)

chanizmów występujących w ostrej niewydolności nerek, Edwarda Gibbsa Nowojorskiej Akademii Medycznej czy Davida Hume'a *National Kidney Foundation*, najwyższe wyróżnienie naukowe w dziedzinie nefrologii i urologii. Otrzymał także tytuły doktora *honoris causa* Uniwersytetu Oksfordzkiego w Wielkiej Brytanii i Akademii Medycznej w Gdańsku. Przyznany w 1989 roku przez PTN tytuł Członka Honorowego odebrał w czasie V Konferencji Naukowo-Szkoleniowej PTN, która odbywała się w 1990 roku w Łodzi (ryc. 3 i 4) [11, 12].

▶▶Przyznany w 1989 roku przez PTN tytuł Członka Honorowego odebrał w 1990 roku w Łodzi◀◀

▶▶ Profesor
Franklin Epstein
był człowiekiem
wyjątkowym ◀◀

Franklin Epstein był członkiem wielu towarzystw naukowych. Należą do nich: Amerykańskie Towarzystwo Nefrologiczne, Amerykańskie Towarzystwo Fizjologiczne, Towarzystwo Biologii Eksperymentalnej i Medycyny, Amerykańskie Stowarzyszenie Lekarzy, Towarzystwo Endokrynologiczne czy Amerykańska Federacja ds. Badań Klinicznych. Wykładał gościnnie na wielu uniwersytetach medycznych w Stanach Zjednoczonych i innych krajach na całym świecie.

Profesor Franklin Epstein był człowiekiem wyjątkowym. Jego współpracownicy i uczniowie uważali go za bardzo błyskotliwego, dowcipnego, zawsze służącego cennymi radami i pomocą. Z tego powodu cieszył się dużym respektem. W pracy był wytrwały, dla

pacjentów miły i wyrozumiały, szanujący ich prywatność.

Był żonaty z Sherrie Spivak, miał czworo dzieci: Marka, Ann, Sarę i Jonathana oraz dziewięcioro wnucząt.

Zmarł 5 listopada 2008 roku z powodu nowotworu mózgu. Nefrologia światowa straciła swojego wielkiego przedstawiciela. Po śmierci Profesora rodzina znalazła na Jego biurku wiersz angielskiego poety, Alfreda Tennysona, zatytułowany „Ulisses” z podkreślonym końcowym jego fragmentem [„...to strive, to seek, to find, and not to yield...”], co w przekładzie prof. Zygmunta Kubiaka znaczy „...szukać, znajdować, wędrować do końca...”. Taki był pracujący niemal do końca swojego życia Profesor Franklin Harold Epstein [13].

STRESZCZENIE

W serii prac dotyczących Członków Honorowych Polskiego Towarzystwa Nefrologicznego, w 2 numerze „Forum Nefrologicznego” z 2014 roku przedstawiamy kolejnego zagranicznego uczonego, pierwszym był prof. August Heidland z Niemiec, który uzyskał to zaszczytne i najwyższe wyróżnienie przyznawane przez Towarzystwo. Tym razem jest nim profesor Franklin Harold Epstein ze Stanów Zjednoczonych, jeden z najbardziej znanych i wpływowych nefrologów ostatniego

stulecia na świecie. Był znakomitym badaczem i klinicystą, uznanym ekspertem w dziedzinie patofizjologii nerek i układu moczowego, nauczycielem i wielkim humanistą. Profesor wielokrotnie odwiedzał Polskę i ściśle współpracował z polskimi uczonymi, szczególnie z prof. Andrzejem Manitusem, byłym Kierownikiem Kliniki Chorób Nerek Akademii Medycznej w Gdańsku. W tej uczelni otrzymał tytuł doktora *honoris causa*.

Forum Nefrologiczne 2014, tom 7, nr 2, 137–140

Słowa kluczowe: Polskie Towarzystwo Nefrologiczne, członkowie honorowi, historia nefrologii

Piśmiennictwo

1. Ostrowski J., Rutkowski B. Członkowie Honorowi Polskiego Towarzystwa Nefrologicznego. Cz. I. Prof. dr hab. med. Tadeusz Orłowski. Forum Nefrol. 2013; 1: 71–75.
2. Ostrowski J., Rutkowski B. Członkowie Honorowi Polskiego Towarzystwa Nefrologicznego. Cz. V. Prof. dr hab. med. Alfred Siciński. Forum Nefrol. 2014; 1: 61–64.
3. Ostrowski J., Rutkowski B. Członkowie Honorowi Polskiego Towarzystwa Nefrologicznego. Cz. IV. Prof. dr hab. med. August Heidland. Forum Nefrol. 2013; 4: 273–276.
4. Silva P. *Curriculum vitae* Profesora Franklina Harolda Epsteina. Materiał niepublikowany. 2014.
5. Forrest J. A tribute to Franklin H. Epstein. J. Clin. Invest. 2009; 119: 238–239.
6. Brown R., Karumand A., Sukhatme V. i wsp. Franklin H. Epstein — researcher, teacher, clinician and humanist. Clin. J. Am. Soc. Nephrol. 2009; 4: 1285–1289.
7. Epstein F., Manitus A., Weinstein E. i wsp. Sodium and potassium — activated adenosine triphosphatase in kidneys of *Fundulus heteroclitus* adapted to fresh and salt water. Yale J. Biol. Med. 1969; 41: 388–393.
8. Forrest J. Franklin H. Epstein: Reminiscences of a brilliant physician-scientist and master clinician. J. Am. Soc. Nephrol. 2009; 20: 1651–1653.
9. Silva P. Franklin Harold Epstein: 5 May 1924 – 5 November 2008. Kidney Int. 2009; 76: 471–472.
10. Epstein F. The role of the physician in the preservation of life. Q. J. Med. 2007; 100: 585–589.
11. Brezis M. A tribute to Franklin H. Epstein. Nephron Clin. Pract. 2010; 114: c309–c310.
12. Rutkowski B., Manitus A. Profesor Franklin Harold Epstein — doctor *honoris causa* Academiae Medicae Gedanensis. Ann. Acad. Gedan. 1993; 23: 227–241.
13. Tennyson A. Poezje wybrane. Kubiak Z. (tłum.). Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1970; 37–38.